

## **Observații finale privind rapoartele periodice combinate 7 și 8 ale României**

1. Comitetul a examinat cel de-al șaptelea și cel de-al optulea raport periodic al României (CEDAW/C/ROU/7-8) la cele de-ale 1506 și 1507 reuniuni (a se vedea CEDAW/C/SR.1506 și 1507) din data de 6 iulie 2017.

### **A. Introducere**

2. Comitetul apreciază prezentarea de către Statul parte la convenție a rapoartelor periodice combinate 7 și 8, prezentate în cadrul procedurii simplificate de raportare. De asemenea, Comitetul este recunoscător pentru răspunsurile Statului parte la întrebările adresate de grupul de lucru din pre-sesiune, precum și pentru prezentarea verbală a delegației și clarificările suplimentare furnizate ca răspuns la întrebările adresate pe cale orală de către Comitet în timpul dialogului.

3. Comitetul laudă delegația deosebită a Statului parte, condusă de secretarul de stat al Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, Aurelia GrațIELA Drăghici. Delegația a inclus, de asemenea, reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne, Agenției Naționale pentru Romi, Ministerului Muncii și Justiției Sociale, Ministerului Sănătății, Ministerului Afacerilor, Comerțului și Antreprenoriatului, Ministerului Justiției, Ministerului Educației Naționale și Misiunea Permanentă a României la Oficiul Națiunilor Unite, precum și alte organizații internaționale de la Geneva.

### **B. Aspecte Pozitive**

4. Comitetul salută, de la examinarea în 2006 a celui de-al șaselea raport periodic (CEDAW/C/ROU/6), progresele înregistrate în realizarea reformelor legislative, în special adoptarea:

- a) Amendamentelor la Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, în 2013, 2015 și respectiv 2016;
- b) Amendamentelor la Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament între femei și bărbați, în 2012 și, respectiv, 2015;
- c) Noului Cod Penal, care armonizează legislația privind traficul de ființe umane, în iulie 2009.

5. Comitetul salută eforturile Statului parte de a-și îmbunătăți cadrul instituțional și politicile menite să accelereze eliminarea discriminării față de femei și promovarea egalității de gen, cum ar fi adoptarea următoarelor:

- a) Comitetul Interministerial pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Domestice, în 2016;
- b) Restabilirea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și bărbați (ANES), în 2015;
- c) Mișcarea HeForShe, la data de 8 mai, 2015;
- d) Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (DESF), în 2014;
- e) Strategia Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați 2006 - 2009, în 2006, 2010 - 2012, în 2010 și 2014-2017, împreună cu Planul general de acțiune pentru punerea sa în aplicare, în 2014;
- f) Strategia națională de prevenire și combatere a violenței domestice și planurile naționale de acțiune aferente pentru perioada 2013 - 2017, în 2012;
- g) Strategia națională împotriva traficului de ființe umane 2012-2016, în 2011.

6. Comitetul salută faptul că, în perioada de la examinarea raportului anterior, Statul parte a ratificat sau a aderat la următoarele instrumente internaționale și regionale:

- a) Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie (Convenția de la Istanbul), în 2016;
- b) Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap, în 2008.

### C. Parlament

7. **Comitetul subliniază rolul esențial al puterii legislative în asigurarea implementării depline a Convenției (a se vedea declarația comisiei privind relația sa cu parlamentarii, adoptată la cea de-a 45a sesiune, din 2010). Acesta invită Parlamentul, în conformitate cu mandatul său, să ia măsurile necesare în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentelor observații finale între această dată și următoarea perioadă de raportare în temeiul convenției.**

### D. Principalele domenii de interes și recomandări

Vizibilitatea convenției, a Protocolului Opțional și a recomandărilor generale ale Comitetului

8. Comitetul constată cu îngrijorare că până în prezent Convenția nu a fost invocată, aplicată sau menționată în mod direct în procedurile judiciare și nici nu există date referitoare la faptul că femeile și-au revendicat drepturile la nediscriminare și egalitate prin invocarea dispozițiilor convenției sau a dispozițiilor relevante din legislația națională, fapt ce indică o lipsă de conștientizare între justiție, avocați și femei în ceea ce privește drepturile femeii în temeiul Convenției și procedurile prevăzute de protocolul opțional la aceasta.

9. **Comitetul reiterează recomandarea făcută anterior (A/55/38, paragraful 305) prin care menționează că Statul parte se asigură de faptul că Convenția, Protocolul opțional la aceasta, recomandările generale ale Comitetului, opiniile sale privind comunicările individuale și anchetele sale, precum și legislația națională relevantă, constituie o parte integrantă a educației și formării juridice pentru toți judecătorii, procurorii și avocații, pentru a le permite să aplice Convenția în mod direct și/sau să interpreteze dispozițiile legale naționale în conformitate cu Convenția. De asemenea, recomandă ca Statul parte să continue să crească gradul de conștientizare în rândul femeilor cu privire la drepturile lor în conformitate cu Convenția și cu procedurile din cadrul Protocolului opțional.**

### Accesul la Justiție și căile de atac

10. Comitetul remarcă măsurile pozitive luate de Statul parte pentru a facilita accesul femeilor la justiție, inclusiv instituirea unui sistem public de asistență juridică și consolidarea capacităților judecătorilor, magistraților și procurorilor în ceea ce privește legislația împotriva discriminării. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Lipsa de încredere a femeilor în sistemul judiciar, nivelul de conștientizare limitat al acestora cu privire la căile de atac disponibile pentru a obține despăgubiri, precum și stigmatizarea victimelor, toate acestea ducând la subreprezentarea cazurilor de violență împotriva femeilor și a fetelor, inclusiv în ceea ce privește violența psihologică și economică, hărțuirea sexuală și violul marital;

- b) Publicarea online a numelor victimelor și a martorilor în cadrul procedurilor de emitere a ordinelor de protecție, cu excepția cazului în care aplicantul solicită în mod explicit anonimatul, precum și lipsa protecției fizice a victimelor în sălile de judecată, împiedicând femeile să caute dreptate pentru violența bazată pe criterii de gen și discriminare;
- c) Criteriile de eligibilitate restrictive care împiedică accesul femeilor fără mijloace suficiente, la noul sistem de asistență juridică și resursele financiare limitate alocate acestui sistem; și
- d) Lipsa consolidării capacității poliției și a sistemului judiciar în ceea ce privește luarea de măsuri în cazurile de violență pe criterii de gen, într-un mod simțitor cu privire la dimensiunea de gen.

**11. În conformitate cu recomandarea generală nr. 33 (2015) privind accesul femeilor la justiție, Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) Destigmatizarea victimelor și sporirea gradului de conștientizare cu privire la natura criminală a violenței pe criterii de gen împotriva femeilor, sporirea cunoștințele femeilor și fetelor cu privire la dreptul lor de a cere despăgubiri juridice, asigurarea că toate cazurile de violență bazată pe criterii de gen împotriva femeilor și fetelor sunt investigate într-un mod eficace, precum și de faptul că făptașii sunt urmăriți penal și condamnați proporțional cu gravitatea infracțiunii;
- b) Încurajarea femeilor în a raporta cazurile de violență și discriminare pe criterii de gen autorităților competente prin întreruperea publicării numelor martorilor și victimelor în toate cazurile, prin utilizarea mijloacelor eficiente de protecție a martorilor în timpul și în urma procedurilor judiciare și prin asigurarea accesului femeilor și fetelor la programe de asistență și protecție a victimelor și martorilor;
- c) Alocarea de resurse adecvate și asigurarea acordării asistenței juridice gratuite tuturor femeilor fără mijloace suficiente, inclusiv femeile din mediul rural, femeile cu dizabilități și femeile rome, pentru a le permite să reclame încălcări ale drepturilor omului în fața instanțelor;
- d) Consolidarea capacităților obligatorii privind metodele de investigare a cazurilor din perspectiva de gen pentru toți membrii poliției și ai sistemului penal de justiție.

**Instituțiile naționale pentru drepturile omului**

12. Comitetul remarcă faptul că Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este în curs de a prezenta o nouă evaluare în conformitate cu principiile de la Paris. Cu toate acestea, Comitetul constată cu îngrijorare că, în ciuda angajamentului asumat în timpul revizuirii periodice universale, Statul parte nu a modificat încă Legea nr. 9/1999 pentru a revizui efectiv statutul și eficacitatea Institutului.

13. Comitetul încurajează Statul parte să se asigure că Institutul Român pentru Drepturile Omului respectă pe deplin principiile referitoare la statutul instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului (Principiile de la Paris, Rezoluția Adunării Generale nr. 48/134, din 20 decembrie 1993), în special în ceea ce privește mandatul său de a proteja drepturile femeilor și de a promova egalitatea de gen, statutul și durata calității de membru în Consiliul General al său, precum și imunitățile membrilor săi pentru acțiunile care apar în timpul exercitării îndatoririlor lor cu bună credință în cadrul IRDO. Acesta invită Statul parte să solicite sprijinul și consilierea Oficiului Înaltului Comisar pentru Drepturile Omului în acest proces.

**Mecanismul instituțional național pentru promovarea femeii**

14. Comitetul ia act de restabilirea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) și de lucrările sale actuale privind o nouă Strategie națională privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și violența domestică, în colaborare cu societatea civilă. Cu toate acestea, este preocupat de următoarele:

- a) Lipsa resurselor umane, financiare și tehnice alocate pentru ANES în implementarea Legii nr. 202/2002, absența unui mecanism de monitorizare a acestei implementări și colaborarea insuficientă cu societatea civilă în acest sens;
- b) Implementarea slabă a Legii nr. 202/2002 și a strategiilor privind egalitatea de șanse și nediscriminarea, din cauza resurselor limitate;
- c) Lipsa integrării perspectivei de gen în strategiile guvernamentale, cum ar fi Strategia Națională "O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități" 2016-2020 și lipsa unor măsuri eficiente de implementare a bugetării pe criterii de gen;
- d) Accentul exclusiv asupra creșterii reprezentării femeilor în forțele armate în străinătate ca urmare a Rezoluției 1325 (2000) a Consiliului de Securitate privind femeile, pacea și securitatea și absența planului național de acțiune pentru punerea sa în aplicare.

**15. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) Consolidarea în continuare a ANES prin alocarea de resurse umane, tehnice și financiare adecvate, introducerea unor mecanisme eficiente de monitorizare și responsabilizare a Legii nr. 202/2002 atât la nivel central, cât și la nivel local, consolidarea colaborării cu societatea civilă în acest sens și impunerea de sancțiuni pentru nerespectarea dispozițiilor legii;
- b) Luarea în considerare a prezentelor recomandări în formularea noii Strategii naționale privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și violența domestică și asigurarea implementării sale eficiente, precum și punerea în aplicare a Legii 202/2002, inclusiv prin alocarea adecvată a resurselor;
- c) Să includă în noua strategie privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și violența domestică, măsuri de punere în aplicare a principiului transversalității, așa cum este definit în Legea nr. 202/2002, prin integrarea dimensiunii de gen și a bugetării pe bază de gen în toate strategiile și instituțiile guvernamentale, să efectueze evaluări ale impactului egalității de gen asupra legislației existente pentru a identifica necesitatea unor acțiuni legislative și a continua planurile de stabilire a punctelor focale pe dimensiunea de gen în toate ministerele și autoritățile relevante la nivel național, regional și local;
- d) Să adopte, în cooperare cu organizațiile de femei, un plan național de acțiune pentru implementarea întregului spectru al Rezoluției 1325 (2000) a Consiliului de Securitate privind femeile, pacea și securitatea.

**Stereotipuri și practici dăunătoare**

16. Comitetul salută informațiile furnizate în cadrul dialogului privind redactarea amendamentelor la politica audiovizuală și inițiativele în curs de desfășurare care vizează egalitatea de gen în manualele școlare. Cu toate acestea, este preocupat de următoarele:

- a) Imaginile stereotipice și uneori degradante ale femeilor, în special ale femeilor rome, în mass-media, absența educației privind egalitatea de gen în programele școlare și formarea corespunzătoare a cadrelor didactice;
- b) Reapariția recentă a discursului stereotip al figurilor politice și al actorilor religioși non-statali, cum ar fi Biserica Ortodoxă Română, în legătură cu drepturile femeilor privind sănătatea sexuală și reproductivă, amplificate prin expunerea imaginilor stereotipice asupra rolurilor și responsabilităților femeilor și bărbaților în societate și în familie prin intermediul mijloacelor de informare în masă;
- c) Lipsa măsurilor luate pentru a preveni practicile dăunătoare în legătură cu căsătoriile timpurii sub vârsta de 18 ani și aducerea în discuție a impactului acestora asupra participării la școală a fetelor rome.

#### **17. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) **Să accelereze revizuirea manualelor școlare pentru eliminarea stereotipurilor discriminatorii pe criterii de gen și etnice, să includă module obligatorii privind educația pe problemele de gen în programele școlare și să ofere cadrelor didactice formare în domeniul egalității de gen;**
- b) **Să includă în noua Strategie privind Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și Violența Domestică, măsuri proactive și susținute, care vizează femeile și bărbații de la toate nivelurile societății, inclusiv actorii non-statali și partidele politice, să elimine stereotipurile discriminatorii privind rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților din familie și din societate, să încurajeze mass-media să promoveze egalitatea de șanse între femei și bărbați în viața publică și privată și să interzică imaginile degradante ale femeilor în mass-media, prin modificarea Politicii Naționale a Audiovizualului;**
- c) **Să studieze amploarea și consecințele căsătoriei forțate și timpurii și să ia măsuri urgente pentru a preveni astfel de căsătorii, prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul extrem de negativ al acestei practici dăunătoare asupra fetelor, în conformitate cu Recomandarea generală comună nr. 31 a Comitetului pentru Eliminarea Discriminării Împotriva Femeilor și Comentariul general nr. 18 al Comitetului pentru Drepturile Copilului privind practicile dăunătoare (2014). Modificarea legislației pentru eliminarea excepțiilor care permit căsătoria sub vârsta de 18 ani și urmărirea penală și pedepsirea în mod adecvat a autorilor acestor practici dăunătoare.**

#### **Violența bazată pe criterii de gen împotriva femeilor**

18. Comitetul salută prezentarea în cadrul Parlamentului a unor proiecte de legislație care vizează armonizarea legislației naționale privind violența pe criterii de gen, cu Convenția privind Prevenirea și Combaterea Violentei Împotriva Femeilor și a Violentei Domestice, a Consiliului Europei (Convenția de la Istanbul). Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Lipsa datelor statistice privind numărul plângerilor și deciziilor judecătorești referitoare la discriminarea pe criterii de gen, în aplicarea Legii Antidiscriminării;
- b) Domeniul de aplicare limitat al legislației existente privind violența pe criterii de gen împotriva femeilor și legislația privind ordinele de protecție, precum și strategia de combatere a violenței pe criterii de gen și strategia preconizată pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și Violență Domestică, ce exclude violența bazată pe criterii de gen în afara căminului și a violenței comise în uniunile consensuale din domeniul de aplicare al cadrului legislativ, și nu se referă în mod explicit la viol și violul marital și la combaterea violenței împotriva femeilor rome;

- c) Faptul că poliția intervine în cazurile de violență pe criterii de gen împotriva femeilor numai în baza mandatelor instanțelor, observându-se astfel o colaborare insuficientă între instanțe, poliție și asistenți sociali în cazurile de violență în familie;
- d) Ratele ridicate de retragere a plângerilor de către victime și lipsa de urmăriri penale ex-officio pentru infracțiunile de violență pe criterii de gen, precum și utilizarea medierii în cazurile de violență în familie;
- e) Cerința justificării legale a violenței suferite pentru solicitarea unui ordin de protecție, a ratelor scăzute de emiteră a acestora, a implementării slabe a ordinelor de protecție, precum și a eficienței limitate a distanțelor de securitate impuse și a ratelor scăzute de investigare pentru încălcarea proprietății și urmărirea victimei;
- f) Insuficiența creșterii capacităților actorilor din sistemul judiciar, poliție și sănătate, precum și a asistenților sociali, privind natura și spiritul dispozițiilor legii penale aplicabile în cazurile de violență pe criterii de gen împotriva femeilor și procedura de emiteră a ordinelor de protecție, precum și tratamentul oferit victimelor cu privire la violența pe criterii de gen;
- g) Cerința la adresa victimei de a prezenta documente de identitate pentru a avea acces la adăposturile și serviciile de sănătate, accesul limitat la consiliere juridică și psihologică, numărul limitat de adăposturi și centre de criză pentru victimele din Statul parte și lipsa de conștientizare publică a mecanismelor de recuperare.

**19. Reamintind concluzia finală anterioară a sa (CEDAW/C/ROM/CO/6, par.21) și Recomandările generale nr. 19 (1992) și nr. 35 (2017) privind violența pe criterii de gen împotriva femeilor, Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) **Colectarea sistematică a datelor dezagregate cu privire la cazurile de violență pe criterii de gen și discriminare împotriva femeilor, precum și numărul de ordine de protecție, și includerea acestor date în următorul raport periodic;**
- b) **Să adopte pachetul legislativ care să abordeze toate formele de violență bazată pe criterii de gen, inclusiv violența între persoanele căsătorite și cele aflate în uniuni consensuale, în viața publică și privată, precum și violul marital, și armonizarea legislației naționale privind violența împotriva femeilor cu Convenția de la Istanbul, și să abordeze în mod specific violența împotriva femeilor rome;**
- c) **Să introducă ordinele de protecție eliberate de poliție, în plus față de ordinele de protecție existente în instanță, să furnizeze rapid un temei juridic pentru emiteră ordinelor de protecție de urgență și să le aplice atât persoanelor căsătorite, cât și celor aflate în uniuni consensuale;**
- d) **Să accelereze punerea în aplicare a inițiativelor poliției pentru a preveni retragerea plângerii de către victimă, introducerea urmăriri penale ex-officio pentru infracțiunile de violență pe criterii de gen împotriva femeilor și să se asigure că respectivele cazuri, inclusiv de violență domestică, nu sunt supuse în niciun caz procedurilor de mediere;**
- e) **Să ușureze sarcina aducerii de probe victimelor care solicită ordine de protecție, să garanteze punerea lor în aplicare de către poliție și instanțe, să garanteze accesul la asistență juridică gratuită în procedurile legate de ordinele de protecție, să consolideze colaborarea dintre poliție și asistenții sociali în investigarea cazurilor de violență pe criterii de gen împotriva femeilor și fetelor și să ia măsuri pentru a preveni în mod eficient încălcarea proprietății și urmărirea victimei de către agresor;**
- f) **Să instituie obligativitatea consolidării capacităților pentru judecători, procurori, avocați, ofițeri de poliție, asistenți sociali și profesioniști în domeniul sănătății, cu privire la aplicarea strictă a legislației care incriminează violența împotriva femeilor și la protocoalele referitoare la tratarea victimelor într-o manieră**

sensibilă cu privire la dimensiunea de gen, precum și să facă publice procedurile standard referitoare la violența bazată pe criterii de gen împotriva femeilor;

g) Să se asigure că femeile și fetele victime ale violenței bazate pe criterii de gen beneficiază de acces liber și fără obstacole la asistență medicală și psihologică, la adăposturi sigure aflate la distanțe rezonabile, precum și la servicii de consiliere și reabilitare în toate regiunile din Statul parte.

#### **Traficul, exploatarea sexuală și prostituția**

20. Comitetul constată că implicarea criminală a unui funcționar public în traficul de persoane a devenit o circumstanță agravantă în noul Cod Penal. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Numărul semnificativ al românelor traficate în străinătate, precum și traficul de femei cu dizabilități;
- b) Absența investigațiilor împotriva funcționarilor publici suspectați de implicare în cazuri de trafic și a numărului scăzut de raportări ale cazurilor de trafic din cauza fricii victimelor și a martorilor față de repercusiuni;
- c) Formarea insuficientă a poliției, precum și a inspectorilor muncii care intervin în companiile private și în industria sexului, privind detectarea și intervenția în cazurile de trafic, precum și modalitățile de abordare a problematicei de gen în lucrul cu victimele traficului, dar și absența inspecțiilor neanunțate la locurile de muncă, cum ar fi întreprinderile textile, gospodăriile casnice și agențiile de recrutare;
- d) Resursele limitate și aplicarea inconsistentă a Mecanismului Național de Sesizare, externalizarea asistenței acordate victimelor traficului de ființe umane către ONG-uri și sprijinul limitat acordat acestor ONG-uri, restricțiile în asistența victimelor care refuză să coopereze cu procurorii, precum și asistența psihologică limitată, acoperirea geografică slabă în ceea ce privește serviciile de reabilitare și a adăposturilor, precum și barierele administrative în calea accesului victimelor la serviciile de sănătate;
- e) Lipsa de conștientizare în rândul judecătorilor și poliției cu privire la caracterul criminal al exploatarea femeilor în prostituție.

21. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:

- a) **Adoptarea unei noi Strategii împotriva Traficului de Ființe Umane, care să prioritizeze măsurile menite să îmbunătățească situația socială și economică a femeilor pentru a elimina vulnerabilitatea lor față de trafic, inclusiv prin identificarea potențialelor victime și facilitarea reintegrării victimelor pe toate planurile. Punctul central de interes să-l constituie grupurile vulnerabile, cum ar fi femeile din mediul rural și cele rome, lucrătoarele migrante fără documente și fetele exploatate prin cerșetorie, inclusiv fetele victime ale exploatarea sexuale;**
- b) Să încurajeze raportarea infracțiunilor prin garantarea anonimatului și a protecției victimelor traficului, precum și a martorilor care depun mărturie în judecată, să investigheze toate rapoartele privind presupusa implicare a funcționarilor publici și să se asigure că făptașii sunt pedepsiți în mod corespunzător;
- c) Să asigure consolidarea capacităților privind traficul, identificarea victimelor și modalitățile de abordare într-o manieră integratoare a perspectivei de gen în ceea ce privește victimele, față de judecători, procurori, ofițeri de poliție, polițiști de frontieră și inspectori de muncă și să introducă o inspecție proactivă pentru identificarea victimelor traficului la locul de muncă și în agențiile de recrutare;

d) **Alocarea de fonduri suficiente pentru implementarea Mecanismului Național de Sesizare și garantarea accesului adecvat al victimelor la adăposturi, asistență juridică, medicală și psihosocială, inclusiv prin acordarea de sprijin financiar și a altor forme de suport, organizațiilor societății civile care lucrează cu femeile victime ale traficului, precum și acces la permisele de ședere temporară, indiferent dacă victima poate sau nu să coopereze cu autoritățile de urmărire penală.**

e) **Creșterea gradului de conștientizare a judecătorilor și poliției cu privire la caracterul criminal al exploatarei femeilor în prostituție.**

22. **Comitetul salută dezincriminarea femeilor implicate în prostituție, în noul Cod penal. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:**

a) **Absența datelor statistice privind femeile implicate în prostituție;**

b) **Neconcordanțele dintre prevederile legii civile și penale, care au drept rezultat aplicarea de amenzi în cazul femeilor implicate în prostituție;**

c) **Gradul de cunoaștere scăzut al membrilor sistemului judiciar, ofițerilor de aplicare a legii, a asistenților sociali și a administrațiilor locale privind noile prevederi ale Codului Penal și normele aplicabile prostituției;**

d) **Refuzul administrațiilor locale de a emite documente de identitate femeilor implicate în prostituție în cazul datorii acestora față de stat din cauza amenzilor aplicate, împiedicându-le astfel accesul la alte forme de angajare;**

e) **Absența politicilor și a programelor care vizează prevenirea, protecția, asistența și sprijinul juridic pentru femeile care sunt victime ale exploatarei în prostituție și sprijinul specific acordat femeilor care doresc să părăsească această practică.**

23. **Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

a) **Colectarea și analizarea datelor privind exploatarea femeilor în prostituție;**

b) **Armonizarea dispozițiilor privind prostituția în Codul Civil și în Codul Penal, pentru a legaliza prostituția și pentru a suspenda impunerea de amenzi administrative femeilor implicate în prostituție;**

c) **Creșterea capacității ofițerilor aplicatori ai legii, inclusiv a judecătorilor, procurorilor și ofițerilor de poliție, precum și a asistenților sociali și administrațiilor locale privind noile prevederi ale Codului Penal și alte norme aplicabile femeilor implicate în prostituție;**

d) **Emiterea unor directive care să asigure femeilor implicate în prostituție accesul la documentația de identitate și să pedepsească nerespectarea acestora;**

e) **Să abordeze cauzele profunde ale exploatarei femeilor și fetelor în prostituție, inclusiv sărăcia, să ofere acestor femei programe educaționale prin care să-și îmbunătățească nivelul de educație, oportunitățile alternative de venit, precum și programe de părăsire a acestei practici pentru femeile care doresc acest lucru.**

#### **Participarea la viața politică și publică**

24. **Comitetul salută creșterea numărului de femei reprezentante în Parlament, precum și inițiativele legislative de introducere a cotelor de reprezentare. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:**

- a) Reprezentarea redusă în continuare a femeilor în Parlament, în guvern și în guvernele regionale și locale, în special numărul redus de femei primari;
- b) Lipsa măsurilor eficiente de implementare a capitolului 4 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și nediscriminarea, pentru a asigura participarea echilibrată a femeilor și bărbaților la funcții de conducere și de luare a deciziilor în serviciul public;
- c) Inițiativa care se află în prezent în fața Parlamentului, care nu garantează faptul că femeile nu sunt repartizate în mod consecvent pe cele mai puțin avantajoase poziții pe listele electorale;
- d) Lipsa monitorizării aplicării dispozițiilor care solicită reprezentarea ambelor sexe în viața politică și publică, de exemplu pe listele electorale ale partidelor politice și comisiilor parlamentare.

**25. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) **Studierea cauzelor care împiedică participarea femeilor la viața publică și politică, elaborarea de strategii pentru depășirea unor astfel de bariere, acordarea unei atenții speciale femeilor aparținând grupurilor minorităților etnice;**
- b) **Punerea în aplicare a dispozițiilor capitolului 4 din Legea nr. 202/2002 și accelerarea creșterii reprezentării femeilor în pozițiile la nivel înalt din administrația publică națională și locală, inclusiv prin oferirea de formare femeilor, cu privire la abilitățile de leadership și adoptarea măsurilor, cum ar fi cele speciale temporare, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Convenție și cu recomandările generale ale Comitetului nr. 25 (2004) privind măsurile speciale temporare;**
- c) **Adoptarea și punerea în aplicare a inițiativelor legislative de introducere a cotelor de reprezentare în Parlament, în conformitate cu Recomandarea generală a Comitetului nr. 23 (1997) privind femeile în viața publică, de exemplu prin plasarea candidaților, femei și bărbați, în poziții alternative pe listele electorale (așa-numit sistem "slide" sau "zip") pentru a atinge paritatea;**
- d) **Introducerea de stimulente și sancțiuni pentru a asigura respectarea dispozițiilor legale în vigoare, pentru a accelera participarea femeilor la viața politică și publică și pentru a consolida rolul de monitorizare al Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, în această privință.**

**Educație**

26. Comitetul salută adoptarea Strategiei naționale privind reducerea părăsirii timpurii a școlii și informarea cu privire la revizuirea continuă a manualelor școlare. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Ratele de abandon școlar și performanțele reduse din învățământ în zonele rurale, precum și nivelul scăzut de înrolare, rata crescută de abandon școlar și rata scăzută a performanței în comunitățile de romi și în comunitățile dezavantajate din punct de vedere economic, ce sporesc riscul de excludere și sărăcie în rândul femeilor;
- b) Lipsa de conștientizare pe probleme de gen în rândul cadrelor didactice, care transmit frecvent o înțelegere stereotipă a rolurilor de gen, așa cum sunt ele reflectate în manualele școlare, și faptul că aceste cărți nu dispun de informații despre rolul istoric al femeilor, inclusiv al femeilor romi, și despre contribuția lor atât în cultura românească, cât și în știință;

c) Segregarea persistentă pe criterii de gen în educație, numărul redus de studente înscrise la cursuri de formare profesională și în disciplinele științifice și tehnologice și faptul că participarea lor mai ridicată la nivelul terțiar al învățământului nu se traduce și prin participarea pe piața forței de muncă.

**27. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

a) **Îmbunătățirea infrastructurii școlare în zonele rurale, inclusiv în zonele în care trăiesc comunitățile de romi și comunitățile dezavantajate din punct de vedere economic, pentru a reduce și elimina disparitățile în ceea ce privește accesul și finalizarea învățământului obligatoriu, eliminarea segregării în clasă și sporirea oportunităților de învățare incluzivă, precum și programele de consolidare a educației pe tot parcursul vieții, cum ar fi programul "A doua șansă";**

b) **Consolidarea formării cadrelor didactice cu privire la drepturile femeilor și egalitatea de gen și finalizarea revizuirii continue a manualelor școlare pentru a se asigura că rolurile istorice și contribuțiile femeilor, inclusiv ale femeilor rome, la cultura și știința românească sunt reflectate în mod adecvat;**

c) **Prioritizarea eliminării stereotipurilor tradiționale și a barierelor structurale care ar putea descuraja fetele să se înscrie în domenii de studiu tradiționale dominate de bărbați, cum ar fi știința și tehnologia, să intensifice eforturile de a oferi fetelor consiliere în carieră cu privire la domeniile de activitate netradiționale și să încurajeze participarea la formare profesională non-stereotipică.**

**Ocuparea forței de muncă**

28. Comitetul salută faptul că Strategia Națională de Ocupare a Forței de Muncă 2014 - 2020 urmărește reconcilierea vieții profesionale cu viața de familie, precum și eliminarea stereotipurilor discriminatorii pe criterii de gen. Cu toate acestea, rămâne preocupat de:

a) Rata ridicată a șomajului în rândul femeilor, în special în zonele rurale și în rândul femeilor rome, împărțirea inegală a responsabilităților familiale între femei și bărbați, închiderea grădinițelor, în special în zonele rurale și sarcina disproporționată a muncii casnice neremunerate a femeilor, restricționând în continuare accesul acestora la locuri de muncă oficiale și care determină scăderea pensiilor pentru femei în comparație cu bărbații sau excluderea femeilor din sistemul de pensii;

b) Diferența persistentă în ceea ce privește salariul dintre femei și bărbați, în ciuda legislației privind remunerarea egală pentru muncă de valoare egală;

c) Participarea redusă a femeilor în economia privată, în special în funcțiile de conducere și în consiliile de administrație ale companiilor private;

d) Restricțiile privind accesul la indemnizațiile de creștere a copilului pentru părinții angajați cu carte de muncă și introducerea unor criterii selective pentru alocațiile de stat pentru copii și indemnizațiile de întreținere familială, având un impact disproporționat asupra femeilor și gospodăriile conduse de femei;

e) Investigarea insuficientă și lipsa urmăririi penale a hărțuirii sexuale și a discriminării pe bază de sex la locul de muncă;

f) Absența unor măsuri corective pentru sporirea accesului femeilor la împrumuturi și credite.

29. **Comitetul reiterează recomandarea făcută anterior (CEDAW/C/ROM/CO/6, punctul 29) și anume că Statul parte:**

- a) **Să creeze mai multe oportunități pentru femei de a avea acces la locuri de muncă oficiale, în special în zonele rurale, garantarea participării acestora la sistemul de pensii, accelerarea punerii în aplicare a planurilor de promovare a repartizării egale a responsabilităților casnice și familiale între bărbați și femei și numărul de facilități de îngrijire a copiilor, la prețuri accesibile și de înaltă calitate în întreaga țară;**
- b) **Să consolideze capacitatea ANES de a monitoriza și de a pune în aplicare dispozițiile privind veniturile egale pentru munca de valoare egală (articolul 7 din Legea nr. 202/2002).**
- c) **Să pună în aplicare planuri de combatere a segregării profesionale, inclusiv prin introducerea unor clasificări analitice de locuri de muncă neutre din punct de vedere al genului, a metodelor de evaluare și a inspecțiilor regulate cu privire la salarii, să consolideze participarea femeilor la luarea deciziilor în sfera economică, în special în consiliile de administrație și de supraveghere ale companiilor private, inclusiv prin introducerea cotelor în consiliile întreprinderilor majore înregistrate la bursa din București;**
- d) **Să abordeze urgent provocările întâlnite, pentru a se asigura că mamele singure beneficiază de indemnizații adecvate și la timp pentru copii și familii și că femeile care nu sunt remunerate pentru munca lor sau care lucrează în sectorul neoficial, atât în zonele rurale, cât și în zonele urbane, au acces la astfel de indemnizații;**
- e) **Să dezvolte un sistem confidențial și sigur pentru depunerea plângerilor legate de hărțuirea sexuală și discriminarea pe criterii de sex la locul de muncă, să se asigure că victimele au acces real la mijloacele de recurs și să includă în următorul raport periodic date privind numărul de cazuri raportate pe hărțuire sexuală, numărul de investigații și urmăriri penale și sancțiunile aplicate persoanelor responsabile;**
- f) **Să ia măsuri corective vizate pentru a spori accesul femeilor la împrumuturi și credite.**

#### **Femeile muncitoare migrante**

30. **Comitetul este preocupat de rapoartele privind abuzul, formele contemporane de sclavie și exploatarea sexuală a muncitorilor sezoniere agricole din Italia, exploatarea prin muncă a femeilor chineze în industria textilă din Statul parte (A/HRC/18/30/Add.1), precum și de femeile filipineze muncitoare casnice din Statul parte care suferă de exploatarea muncii, abuz fizic și temerea repercusiunilor angajatorilor lor dacă depun plângeri. Comitetul este, de asemenea, îngrijorat de faptul că Statul parte nu a ratificat încă Convenția privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora și Convenția privind munca decentă pentru personalul casnic (nr. 189) a Organizației Internaționale a Muncii.**

31. **Comitetul recomandă Statului parte să dezvolte o politică de migrație a forței de muncă în condiții de siguranță pentru a proteja drepturile omului ale lucrătoarelor migrante, în conformitate cu Recomandarea generală nr. 26 (2008) a Comitetului privind lucrătoarele migrante, consolidarea capacității și a mandatului de muncă pentru inspectorii care efectuează inspecții la locuri de muncă neoficiale, cum ar fi gospodăriile private, la primirea unei acuzații credibile de încălcare gravă a standardelor de muncă și totodată, încurajează Statul parte să ratifice Convenția privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora și Convenția privind munca decentă pentru personalul casnic (nr. 189) a Organizației Internaționale a Muncii.**

**Sănătate**

32. Comitetul salută îmbunătățirea procedurilor și manualelor în domeniul îngrijirii ginecologice și obstetricale și formarea profesională a profesioniștilor în ceea ce privește metodele de planificare familială, precum și adoptarea Strategiei naționale de sănătate 2014-2020. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Accesul limitat la servicii de îngrijire medicală pentru femeile rome, femeile cu dizabilități, femeile migrante, femeile care trăiesc cu HIV/SIDA, femeile în vârstă și femeile care trăiesc pe stradă, din cauza lipsei de echipamente medicale și a ratelor ridicate de export de inteligență în ceea ce privește personalul medical, în special în zonele rurale, dezvoltarea insuficientă a serviciilor comunitare de informare și închiderea spitalelor din zonele rurale, precum și creșterea costurilor unei sarcini și a ratelor scăzute de înregistrare pentru asigurările naționale de sănătate. Comitetul este îngrijorat de faptul că acest lucru are ca rezultat vizite insuficiente de monitorizare medicală, rate mari ale mortalității infantile și materne, precum și rate mari ale cancerului de sân;
- b) Ratele ridicate de sarcini în rândul adolescentelor, absența educației obligatorii în funcție de vârstă privind sănătatea sexuală și reproductivă în programa școlară și lipsa instruirii cadrelor didactice în acest domeniu;
- c) Refuzul profesioniștilor din domeniul sănătății și al spitalelor întregi de a efectua avorturi medicale, determinând femeile să caute avorturi nesigure și ilegale, utilizarea avortului ca mijloc de contracepție, precum și întreruperea finanțării pentru furnizarea contraceptivelor gratuite în 2013 și lipsa de conștientizare în rândul populației adulte cu privire la mijloacele moderne de contracepție.

33. **Comitetul recomandă, în conformitate cu recomandarea sa generală nr. 24 (1999) privind femeile și sănătatea, ca Statul parte:**

- a) **Să asigure accesul la servicii de îngrijire medicală accesibile și de calitate, planificare familială și servicii medicale privind sănătatea sexuală și reproductivă, în special în zonele rurale și pentru femeile însărcinate, femeile în vârstă, femeile cu dizabilități, femeile migrante și femeile rome, inclusiv prin reformarea sistemului de sănătate, sporind accesul la asigurările de sănătate și luând în considerare îndrumarea tehnică a Oficiului Înaltului Comisar al Organizației Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului privind aplicarea unei abordări bazate pe drepturile omului la punerea în aplicare a politicilor și programelor de reducere a morbidității și mortalității materne ce pot fi prevenite (A/HRC/27/31);**
- b) **Să ia măsuri adecvate pentru implementarea Studiului Sănătății Reprodusei, a Strategiei Naționale pentru Sănătatea Reprodusei și Sexualității și a Programului național de planificare familială și să introducă educația obligatorie, conform vârstei, privind sănătatea sexuală și reproductivă în programa școlară, inclusiv formele moderne de contracepție și de prevenire a bolilor cu transmitere sexuală, asupra riscurilor de avort în condiții nesigure și asupra naturii penale a violenței sexuale și a violenței bazate pe criterii de gen;**
- c) **Asigurarea accesului liber și adecvat la serviciile privind avortul legal și post-avort tuturor femeilor din Statul parte, asigurându-se inclusiv de faptul că instituțiile sunt împiedicate de lege să ridice obiecții legate de conștiință, definind motivele admisibile pentru formularea unor astfel de obiecții de către cadrele medicale și garantând recomandări obligatorii în cazurile de obiecții de conștiință din partea personalului medical. De asemenea, creșterea gradului de conștientizare cu privire la mijloacele de contracepție și la drepturile la sănătatea reproductivă, precum și garantarea disponibilității și accesibilității tuturor formelor moderne de contracepție pentru toate femeile și fetele, inclusiv pentru cele din grupurile dezavantajate.**

**Femeile din mediul rural**

34. Comitetul rămâne în continuare preocupat de următoarele:

- a) Disparități semnificative în ceea ce privește accesul femeilor din mediul urban și rural la apă potabilă, canalizare și servicii de bază, precum educația, ocuparea forței de muncă, asistența medicală și transportul;
- b) Persistența atitudinilor patriarhale și a stereotipurilor discriminatorii cu privire la rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în familie și în societate în mediul rural, care au dus la niveluri mai ridicate de violență bazată pe criterii de gen față de femeile din mediul rural, precum și rata scăzută față de participarea acestora la procesul decizional privind dezvoltarea rurală;
- c) Lipsa unor măsuri specifice de a face față provocărilor cu care se confruntă femeile din mediul rural în Statul parte, în Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL).

35. Comitetul reamintește observațiile sale finale anterioare (CEDAW/C/ROM/CO/6, punctul 31) și recomandă, în conformitate cu Recomandarea generală nr. 34 (2016) privind drepturile femeilor din mediul rural, ca Statul parte:

- a) Să consolideze eforturile pentru a se asigura de faptul că femeile din mediul rural au acces adecvat la apă potabilă și canalizare, precum și la servicii sociale, de sănătate, de transport și alte servicii de bază și de a dezvolta activități generatoare de venit adresate în special femeilor din mediul rural;
- b) Să dezvolte programe specifice de creștere a conștientizării în rândul femeilor, bărbaților, fetelor și băieților din mediul rural, cu privire la importanța participării egale a femeilor și a fetelor la viața publică și politică, care să vizeze depășirea stereotipurilor discriminatorii pe criterii de gen și eliminarea violenței împotriva femeilor din mediul rural;
- c) Să ia în considerare recomandările menționate mai sus în implementarea Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL).

**Femeile care se confruntă cu forme multiple și intersectate de discriminare**

36. Comitetul ia act de informațiile primite cu privire la elaborarea unei Strategii pentru Prevenirea și Combaterea Discriminării, revizuirea definiției discriminării multiple în legislația Statului parte și includerea egalității de gen printre principiile Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome. Cu toate acestea, Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Femeile de etnie romă, femeile migrante și cele din mediul rural, femeile cu dizabilități, femeile în vârstă și femeile care trăiesc cu HIV/SIDA fiind afectate în mod disproporționat de sărăcie și care au acces limitat la serviciile de sănătate, educație și ocupare a forței de muncă;
- b) Legislația existentă care nu prevede operaționalizarea și executarea interdicției formelor intersectate de discriminare;
- c) Lipsa resurselor umane și financiare alocate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) pentru a asigura integrarea formelor intersectate de discriminare în toate instituțiile și strategiile guvernamentale;

- d) Inițiativele menite să abroge legislația privind nediscriminarea, discursul public instigator la ură împotriva femeilor rome de către politicieni, maltratarea femeilor rome de către forțele de poliție, discriminarea femeilor rome de către asistenții sociali, precum și segregarea femeilor rome din maternități;
- e) Ratele scăzute de înregistrare a nașterilor bebelușilor și a copiilor de etnie romă, împiedicându-i astfel să beneficieze de servicii de bază, precum și lipsa unei finanțări suficiente pentru Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome 2012-2020;
- f) Legea nr. 448/2006, care nu promovează drepturile femeilor și fetelor cu dizabilități, nu raportează despre instituționalizarea și abuzul forțate care duc la moartea lor, precum și despre discriminarea femeilor cu dizabilități și dificultățile acestora în accesarea serviciilor de îngrijire medicală din cauza insuficienței echipamentelor medicale necesare îngrijirii lor.

**37. Comitetul recomandă Statului parte următoarele:**

- a) **Luarea de măsuri specifice, inclusiv măsuri speciale temporare, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Convenție și cu recomandările generale ale Comitetului nr. 25 (2004) privind măsurile speciale temporare pentru a asigura accesul la educație, servicii sociale, asistență medicală și asigurări pentru femeile de etnie romă, femeile migrante, femeile cu dizabilități și femeile care trăiesc cu HIV/SIDA, în vederea accelerării realizării unei egalități considerabile pentru acele grupuri care continuă să se confrunte cu forme intersectate de discriminare în Statul parte;**
- b) **Introducerea interzicerii intersectării formelor de discriminare în toate strategiile guvernamentale, inclusiv Strategia în domeniul egalității de șanse și Strategia "O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități";**
- c) **Modificarea legii în vederea definirii discursului instigator la ură ca o infracțiune separată, asigurarea monitorizării și sancționării acestor acte, precum și a segregării femeilor de etnie romă în spitale și clinici și consolidarea capacităților profesioniștilor relevanți cu privire la noua legislație, inclusiv prin formarea specifică pentru politicieni, profesioniști în domeniul sănătății, asistenți sociali și polițiști, precum și colaborarea cu societatea civilă, mass-media și alți actori interesați pentru a promova imagini pozitive ale femeilor aparținând minorităților etnice, refugiatelor și migrantelor;**
- d) **Dezvoltarea măsurilor de identificare a copiilor neînregistrați și asigurarea de faptul că toți copiii născuți pe teritoriul Statului parte, în special copiii romi, sunt înregistrați la naștere pentru a asigura accesul acestora la educație, servicii sociale, asistență medicală și cetățenie, precum și alocarea de fonduri adecvate pentru punerea în aplicare a Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome 2012-2020 și accelerarea adoptării planurilor de acțiune cu obiective clar încadrate în timp;**
- e) **Revizuirea Legii nr. 448/2006 în conformitate cu Convenția privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități pentru a-și îndrepta atenția spre viața și includerea independente a femeilor și fetelor cu dizabilități, reformarea sistemului de sănătate și protecție socială pentru a preveni instituționalizarea acestora, consolidarea capacității personalului din domeniul medical pentru a elimina discriminarea față de femeile cu dizabilități și facilitarea raportării cazurilor de violență și abuz.**

### **Căsătoria și relațiile familiale**

38. Comitetul este preocupat de următoarele:

- a) Rapoartele privind căsătoriile neînregistrate și impactul lor negativ asupra dobândirii de către femei a drepturilor lor în timpul dizolvării acestora, în special în absența recunoașterii juridice a uniunilor consensuale;
- b) Mecanismul legislativ existent, care nu abordează în mod adecvat problemele violenței bazate pe criterii de gen, în cadrul sferei căminului, la stabilirea custodiei copilului;
- c) Lipsa unor măsuri legislative adecvate ce garantează dreptul la proprietate al femeilor în cazul unui divorț, luând în considerare diferențele economice dintre soți ca urmare a segregării pe criterii de sex pe piața muncii și a unei cote mai mari a femeilor ce întreprind muncă neremunerată.

39. **Comitetul, reamintind recomandările sale generale nr. 21 (2004) privind egalitatea în relațiile maritale și familiale și nr. 29 (2013) privind consecințele economice ale căsătoriei, relațiile de familie și dizolvarea acestora, recomandă Statului parte următoarele:**

- a) **Să împiedice practica neînregistrării căsătoriilor și să întreprindă reforme legislative în vederea protejării drepturilor economice ale femeilor în uniunile consensuale;**
- b) **Abordarea adecvată a examinării nevoilor specifice ale femeilor și copiilor spre a determina custodia copiilor în cazurile de violență bazată pe criterii de gen în sfera căminului;**
- c) **Crearea unui mecanism de luare în considerare a disparităților din prisma capacității de câștig și potențialului uman dintre soții separați, care rezultă din segregarea pe criterii de sex pe piața muncii și a unei cote mai mari a femeilor ce întreprind muncă neremunerată.**

### **Colectarea și analiza datelor**

40. Comitetul continuă să își exprime îngrijorarea cu privire la lipsa de date statistice, dezagregate pe criterii de sex, vârstă, etnie, localizare geografică și condiție socioeconomică și, în special, cu privire la analiza acestora, care este necesară pentru o evaluare corectă a situației femeilor, pentru a determina dacă acestea suferă de discriminare și, în special, de forme multiple de discriminare, precum și de elaborarea unei politici informate și orientate către acestea și de monitorizarea și evaluarea sistematică a progreselor înregistrate în vederea realizării unei egalități considerabile a femeilor în toate domeniile reglementate de Convenție.

41. **Comitetul reamintește concluzia sa finală anterioară (CEDAW/C/ROM/CO/6, paragraful 11) și recomandă Statului parte să își îmbunătățească colectarea și analiza datelor, dezagregate pe criterii de sex, etnie, dizabilitate, vârstă, medii urbane și rurale precum și alți factori relevanți necesari pentru a identifica tendințele în timp, incluzând cazurile de discriminare multiplă și intersectată și evaluarea impactului și eficacității politicilor și programelor care vizează integrarea egalității de gen și sporirea respectării drepturilor femeilor. Comitetul solicită Statului parte să includă astfel de date și analize statistice în următorul său raport. În acest sens, Comitetul atrage atenția Statului parte asupra recomandării sale generale nr. 9 (1989) privind datele statistice referitoare la situația femeilor și încurajează Statul să solicite asistență tehnică din partea agențiilor relevante ale sistemului Națiunilor Unite, sporindu-i totodată colaborarea cu asociațiile de femei ce ar putea contribui la asigurarea colectării de date exacte.**

#### **Modificarea articolului 20 alineatul (1) din Convenție**

42. **Comitetul încurajează Statul parte să accepte, cât mai curând posibil, amendamentul la articolul 20 alineatul (1) din Convenție privind perioada de reuniune a comitetului.**

#### **Declarația de la Beijing și Platforma de Acțiune**

43. **Comitetul invită Statul parte să utilizeze Declarația de la Beijing și Platforma de Acțiune, în eforturile sale de a implementa prevederile Convenției.**

#### **Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă**

44. **Comitetul solicită realizarea unei egalități de gen considerabile, în conformitate cu dispozițiile Convenției, pe tot parcursul procesului de implementare a Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.**

#### **Diseminare**

45. **Comitetul solicită Statului parte să asigure diseminarea prezentelor observații finale într-un interval de timp rezonabil, în limba sau limbile oficiale ale Statului parte, instituțiilor de stat relevante la toate nivelurile (național, regional, local), în special Guvernului, ministerelor, Parlamentului și sistemului judiciar, pentru a permite implementarea lor integrală.**

#### **Asistență Tehnică**

46. **Comitetul recomandă ca Statul parte să coreleze implementarea Convenției cu eforturile sale de dezvoltare și să beneficieze de asistență tehnică regională sau internațională în acest sens.**

#### **Ratificarea altor tratate**

47. **Comitetul constată că aderarea Statului parte la cele nouă instrumente internaționale majore în domeniul drepturilor omului ar spori exercitarea de către femei a drepturilor lor și a libertăților fundamentale în toate aspectele vieții. Prin urmare, Comitetul încurajează Statul parte să ratifice Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și a membrilor familiilor acestora, la care nu este încă parte.**

#### **Monitorizarea observațiilor finale**

48. **Comitetul solicită Statului parte să furnizeze, în termen de doi ani, informații scrise cu privire la măsurile luate pentru implementarea recomandărilor cuprinse în paragrafele 15 (d), 19 (a) și (b) și 21 (a) de mai sus.**

#### **Pregătirea următorului raport**

49. **Comitetul solicită Statului parte să prezinte cel de-al nouălea raport periodic, care urmează să fie prezentat în iulie 2021. Raportul trebuie depus la timp și de asemenea să acopere întreaga perioadă până la momentul depunerii acestuia.**

50. **Comitetul solicită Statului parte să urmeze orientările armonizate privind raportarea în conformitate cu tratatele internaționale privind drepturile omului, inclusiv orientările privind un document comun și documentele specifice tratatului (a se vedea HRI/GEN/2/Rev.6, capitolul I)).**

